

v primeri s strastnimi in že patološko nadahnjenimi napadi v »Katoliškem Obzorniku« na svobodomiselno slovensko književnost.

A na letošnjem občnem zboru »Slovenske Matice« je bil izvoljen v odbor urednik »Katol. Obzornika«! Bravo! Sto izvolitvijo je odbor naše »Matice«, ki je predlagal urednika »Katoliškega Obzornika«, javno odobril tendenco tega lista in stranke! Najlepše je to, da so »Obzornikovega« urednika volili tudi taki Matičarji, ki so drugače načelni nasprotniki vsake reakcije. Ali častiti Matičarji res niso mogli najti med slovenskimi naprednimi pisatelji posvetnega stanu moža, ki bi bil vreden, da sedi v njenem odboru? In končno je bil »Obzornikov« urednik pozneje izvoljen tudi v književni odsek! Ti dogodki kažejo, da je sklenila »Matica« nekak kompromis s »Katoliškim Obzornikom«, in da se morda čim prej spoji z »Leonino« v eno društvo. Mi seveda nimamo ničesar proti osebi »Obzornikovega« g. urednika, protestujemo pa najenergičneje proti njegovi izvolitvi v »Matičin« odbor! Če se »Matičin« odbor strinja z vsemi nazori in tendencami »Katoliškega Obzornika«, potem »Matica« ni več vseslovensko književno društvo, ampak strankarsko, samokatoliško in reakcionarno društvo. »Zares, žalostna je brezbriznost« — tako je pisal »Slov. Narod« dne 14. julija t. l. —« s katero izročamo sami svojo »Matico« v pest najnestrpnejšim zelotom, katerih vse delovanje stremi edino le za tem, da nam uničijo še tisto malo literarne svobode, ki smo si jo priborili s težkim trudom« . . .

Načrtali smo bili poprej nekoliko programa, po katerem bi imela naša »Matica« delati v bodoče po vzoru češkega založnika Laichterja. Kako pa naj »Matica« dela, če ima v svojem odboru toliko reakcionarnih elementov?! Pomilujemo gospoda predsednika, ki je bil kot bivši večletni urednik »Ljubljanskega Zvona« ves čas načelni nasprotnik »Rim. Katolika«, da ima sedaj na svoji desni in levi cel generalštab Mahničevcev! Procvitu naše »Matice« ti odborniki ne bodo koristili! Radi bi poznali tistega modernega slovenskega pesnika, novelista ali znanstvenika, ki bi dopuščal, da bi mu njegov rokopis cenzurirali in kastrirali pristaši »Katoliškega Obzornika«.

To je, kar smo morali povedati o letošnjem občnem zboru naše »Matice«. Z osebami se ne pečamo, oseb se ne dotičemo; borimo pa se in protestujemo energično proti ultranazadajaški struji, ki je zavládala v najnovejšem času v krilu naše »Matice«. Pričakujemo, da se to, kar se je letos zagrešilo, prihodnje leto korenito popravi! Način volitev je že tudi precej zavožen.

† Dr. Gajo Bulat, državni in deželni poslanec dalmatinski, je umrl 9. junija 64 let star. Rajni Bulat je bil odličan, energičen in neustrašen rodoljub. Ko je stopil v javnost in se začel pečati s politiko, je bila še vsa Dalmacija v laških rokah. Prvi svoj boj je pričel v Spletu proti takrat skoro vsemogočnemu Bajamontiju, voditelju laške stranke. Boj je bil ljut in vendar je zmagal kremeniti Bulat. Če je danes Dalmacija slovanska, to je v prvi vrsti zasluga Bulatova, ki je dosledno zahteval, da bodi v Dalmaciji, kjer so samo v primorskih mestih italijanske manjšine, drugače pa je prebivalstvo skozinskoz hrvaško (srbsko), hrvaški jezik uradni jezik ter učni v vseh šolah. Spojenja Dalmacije z ostalo kraljevino hrvaško, kar je bil tudi njegov ideal, sičér ni dosegel niti doživel, pač pa je do zadnjega vzdihla delal na to, da se utrdi slovanska misel v tej lepi, a od vlade tako zanemarjeni kronovini. Bulat je bil vzor delavnega rodo-

ljuba, kakršnih ima slovanski jug malo. Ko bi imeli Hrvati in Slovenci več takih Bulatov, pa bi se nam boljše godilo, nego se nam, žalibog godi sedaj. Slava spominu Bulatovemu! A.

† Jovan Sundečić, znani srbski pesnik, je umrl dne 19. julija v Kotoru v 75. letu svoje dobe. S Sundečićem je izginila iz jugoslovanskega življenja karakteristična osebnost. Tudi nam Slovincem je bil ljub znanec, saj je zadnja leta prihajal skoro vsako poletje v Ljubljano in na Bled kot gost družine g. drja. L. Jenka. Še lani smo ga videli med nami. Ko nam je stiskal roko v slovo, je pač otožno dostavil, da se ne vidimo več na tem svetu. Čeprav je bil Sundečić že v visoki starosti, vendar nismo mislili, da se njegova slutnja obistini že letos.

V svetli moderni popotni obleki s črnogorsko čepico na sivi glavi — tako je bival v naši družbi. Obraz mu je okvirjala redka siva brada. Izpod visokega čela mu je gledalo dvoje dobrodušnih oči. In pravil nam je, kako se mu je godilo v tistih časih, ko so v Dalmaciji vladali še Italijani. Bila je to huda doba za Hrvate in Srbe! In tudi Sundečić je stal takrat v prvih bojnih vrstah za slovansko stvar. Ko je bila proglašena ustava, je prevzel kot profesor na pravoslavnem bogoslovnem učilišču v Zadru uredništvo uradnega lista »Glasnik«. Bil je kremenit značaj in je krepko zahteval pohrvačenje šol in uradov ter zedinjenje Dalmacije s Hrvatsko. Pravoslavni svečenik Sundečić in pa katoliška duhovnika Pavlinović in Strossmayer — vsi so se borili složno za eno in isto sveto slovansko idejo.

Zaradi svojega slovanskega prepričanja je moral veliko pretrpeti. Izgubil je stalno službo in živel je v veliki bedi, dokler ga ni l. 1865. imenoval črnogorski knez za svojega tajnika. Ta posel je opravljal z veliko spretnostjo in sam nam je pravil, da ga je knez Nikolaj pošiljal često v Peterburg in na Dunaj z raznimi delikatnimi diplomatskimi misijami. Sundečić nam je tudi pravil, kako je sklepal v Rimu konkordat med Črno goro in sv. stolico in kako imenitno ga je sprejemal Lev XIII. Sundečić je veliko pripomogel, kakor nam je sam razlagal, da se je v Črni gori ustanovila katoliška nadškofija s slovanskim bogoslužnim jezikom . . . Zadnja leta je preživel v Kotoru v pokoju.

Sundečića Srbi in Hrvati sicer ne prištevajo med svoje prve pesnike, vendar je bil svoj čas zelo priljubljen in popularen pesnik. Njegove pesmi, ki se odlikujejo po narodnem tonu in po gladki metriški obliki, so po večini lirске in opevajo najčesejše ljubezen do ljube in domovine. Ima pa tudi nekaj epskih reči. Svoji muzi ostal je zvest do sive starosti. In še lani nam je na vrtu »Pri Lloyd« čital nekaj svojih erotičnih in drugih pesmi. V takih pesmih je bilo več retoriškega patosa nego pristne poezije, no občudovali smo častitega starčka, ki si je ohranil mladeniško-idealno navdušenost . . .

S političnimi tendencami Sundečićevimi sicer Hrvati zadnja leta niso bili več zadovoljni, no vsi hrvaški listi priznavajo ob njegovi smrti, da spada Sundečić med odlične jugoslovanske rodoljube. Njegov spomin ne umrje!

A. A.

